راهنمای تک‌موضوعی · از کتاب «درد کنار لگن»

تزریق یا ورزش؟

کارآزمایی LEAP، تزریق کورتون، سازوکار و داستان فاطمه خانم

دکتر مکس زینلی · فیزیوتراپیست

MAXACADEMY

با دکتر مکس همراه باش

ویدیوی تمرین‌ها، تحقیقات تازه و پاسخ سؤال‌هات رو در کانال‌های دکتر مکس دنبال کن. برای باز شدن هر کانال، روی آدرسش بزن:

کانال	آدرس
اینستاگرام	instagram.com/dr.max.zeinali
کانال پخش اینستاگرام	عضویت در کانال
یوتیوب	youtube.com/@dr.max.zeinali
تلگرام	t.me/drmaxzeinalibook
کانال واتساپ	عضویت در کانال
وبسایت و تست‌های آنلاین	drmaxacademy.com

پیش از شروع بخوان

این کتاب آموزشیه و جایگزین **پزشک** و **فیزیوتراپیست** تو نیست. درد کنار لگن گاهی با **کمردرد**، **آرتروز لگن** یا **شکستگی** اشتباه گرفته می‌شه؛ اول تشخیص درست. هیچ **دارویی** رو خودسرانه قطع نکن. **به پزشک**: درد **کشاله‌ی ران**؛ درد **شبانه‌ی شدید** که با تغییر وضعیت بهتر نمی‌شه؛ **بی‌حسی** یا **سوزن‌سوزن** پا؛ **کاهش وزن** بی‌دلیل؛ سابقه‌ی **سرطان**. **فوراً ۱۱۵**: **زمین خوردن** و نتونستن وزن روی پا گذاشتن؛ **بی‌حسی** ناحیه‌ی تناسلی یا **بی‌اختیاری** ادرار یا مدفوع؛ **تب** با درد شدید، قرمزی و داغی لگن. اگه **غم شدید**، **بی‌امیدی** یا **فکر آسیب به خودت** داری، همین امروز با **صدای مشاور بهزیستی ۱۴۸۰** یا پزشک تماس بگیر؛ در خطر فوری، **۱۱۵**.

© دکتر مکس زینلی · MAXACADEMY · همه‌ی حقوق محفوظ است. هرگونه کپی، انتشار یا فروش این کتاب بدون اجازه‌ی کتبی ممنوعه.

تصاویر افراد این کتاب با کمک هوش مصنوعی ساخته شده و از نظر درستی حرکت، توسط فیزیوتراپیست بازبینی شده‌اند.

فهرست

بخش ۱: درد کنار لگن ۸

۱. درد کنار لگن چیه؟ ۹

۲. فشردگی تاندون ۹

۳. تشخیص و درمان‌ها ۱۱

۴. علائم خطر ۱۲

۵. باورهای غلط ۱۳

بخش ۲: شواهد ۱۵

۶. کارآزمایی LEAP: ۸ هفته ۱۶

۷. LEAP: یک سال بعد ۱۶

۸. سازوکار: فشردگی و بار ۱۷

بخش ۳: برنامه‌ی ۱۲ هفته‌ای ۱۹

۹. چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت ۲۰

بخش ۴: کتابخونه‌ی تمرین‌ها ۲۳

بخش ۵: خانواده، زندگی و داستان‌ها ۲۶

۱۰. داستان فاطمه خانم: سه آمپول ۲۷

کتاب کامل و ارتقا ۲۷

منابع علمی ۲۹

پیش‌گفتار

این راهنما برای **تصمیم درمانه**.

در این راهنما

- درد کنار لگن چیه؟
- فشردگی تاندون
- تشخیص و درمان‌ها
- علائم خطر
- باورهای غلط
- کارآزمایی LEAP: ۸ هفته
- LEAP: یک سال بعد
- سازوکار: فشردگی و بار
- چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت
- داستان فاطمه خانم: سه آمپول
- ۲ تمرین مصور، هر کدوم در یک صفحه

نکته‌ی دکتر مکس

این راهنما بخشی از کتاب کامل **«درد کنار لگن»** است. کتاب کامل ۴۰ فصل داره و همه‌ی مشکلات، جراحی‌ها، برنامه‌ها و زندگی روزمره رو پوشش می‌ده. هر جا در این راهنما نوشته شده «در کتاب کامل»، اون فصل در کتاب کامل هست.

دکتر مکس زینلی

فیزیوتراپیست

بخش ۱

درد کنار لگن

درد کنار لگن چیه، چرا بعد از ۴۵، فشردگی تاندون، تشخیص و درمان‌ها، علائم خطر، و باورهای غلط.

درد کنار لگن چیه؟

درد روی **برجستگی استخوانی کنار ران** (تروکانتر بزرگ)؛ گاهی تا **کنار ران** پایین میاد، ولی معمولاً از **زانو** پایین‌تر نمی‌ره.

علت اصلی	**تاندون‌های باسن** (سرینی میانی و کوچک)
اسم قدیمی	«**بورسیت** تروکانتر»؛ بورس معمولاً **همراه** مشکل تاندونه، نه علت اصلی
اسم کلی	**سندرم درد تروکانتر بزرگ**

علائم معمول

☐	
	درد با **خوابیدن روی پهلو** (روی همون طرف یا حتی طرف مقابل)
	درد با **پله**، **سربالایی** و **بلند شدن از صندلی**
	درد با **ایستادن روی یک پا** و **پا روی پا** انداختن
	حساس بودن کنار لگن به لمس

درد کنار لگن، بیشتر تاندونه تا بورس.

فصل ۲

فشردگی تاندون

تاندون‌های باسن از **روی** برجستگی کنار ران رد می‌شن. وقتی ران به سمت **داخل** (خط وسط بدن) بره، تاندون روی استخوان **فشرده** می‌شه.

وضعیت‌هایی که فشار می‌دن

☐	
	پا روی پا انداختن
	خوابیدن روی پهلو بدون بالش بین زانوها
	ایستادن روی یک پا و **لم دادن** روی یک لگن
	نشستن روی صندلی **خیلی کوتاه**
	کشش باسن و نوار کنار ران (مثل عدد ۴)
	نشستن **چهارزانو** یا **دوزانو** طولانی

نکته‌ی دکتر مکس

«کشش» که برای خیلی دردها خوبه، اینجا گاهی **بدترش** می‌کنه، چون تاندون رو فشرده می‌کنه.

ران به داخل نره؛ تاندون نفس بکشه.

فصل ۳

تشخیص و درمان‌ها

تشخیص	معمولاً با **معاینه**؛ گاهی **سونوگرافی** یا **MRI**
آموزش و ورزش	درمان **اصلی** (فصل ۶ و ۷)
تزریق کورتون	تسکین **کوتاه‌مدت**؛ در LEAP بعد از یک سال از ورزش **کمتر** مؤثر بود؛ تزریق **مکرر** ممکنه به تاندون آسیب بزنه
شاک‌ویو و PRP	شواهد **محدودتر**؛ با پزشک
جراحی	به‌ندرت، برای **پارگی** تاندون که با درمان بهتر نشده

نکته‌ی دکتر مکس

باید **کمردرد**، **آرتروز لگن** و **شکستگی** رو هم پزشک رد کنه؛ گاهی چند مشکل با هم هستن.

آموزش و ورزش اول؛ تزریق، کمکی.

علائم خطر

فوراً اورژانس (۱۱۵)

☐	
	زمین خوردن و نتونستن **وزن** روی پا گذاشتن
	بی‌حسی ناحیه‌ی تناسلی، **بی‌اختیاری** ادرار یا مدفوع
	تب با درد شدید و قرمزی و داغی لگن

به پزشک

☐	
	درد **کشاله‌ی ران** (بیشتر مفصل لگنه، نه تاندون)
	درد **شبانه** شدید که با تغییر وضعیت **بهتر نمی‌شه**
	بی‌حسی یا **سوزن‌سوزن** پا
	کاهش وزن بی‌دلیل
	سابقه‌ی **سرطان** یا **پوکی استخوان** شدید

کشاله درد می‌کنه؟ احتمالاً مفصله، نه تاندون.

فصل ۵

باورهای غلط

باور	واقعیت
«**بورسیته**، فقط **آمپول** درمانشه»	بیشتر مشکل **تاندونه**؛ آموزش و ورزش بهتر جواب داد (فصل ۶ و ۷)
«باید نوار کنار ران رو **کشش** بدم»	کشش ممکنه تاندون رو **فشرده** کنه (فصل ۲)
«**استراحت** کامل»	تاندون با **بار تدریجی** بهتر می‌شه
«**ماساژ** با غلتک محکم»	فشار مستقیم روی کنار لگن معمولاً **کمک نمی‌کنه**
«درد یعنی **آسیب**؛ هیچ تمرینی با درد نه»	درد **کم** (حدود ۳ و حداکثر ۵ از ۱۰) که تا فردا صبح برمی‌گرده **قابل‌قبوله** (فصل ۱۱ در کتاب کامل)

ایزومتریک دور کردن ران با کمربند ← ص ۲۴ · برنامه‌ی پیاده‌روی ← ص ۲۵

فشار کم، بار تدریجی.

بخش ۲

شواهد

کارآزمایی LEAP در ۸ هفته، LEAP در یک سال و تزریق، سازوکار تاندینوپاتی، و آموزش.

کارآزمایی LEAP: ۸ هفته

پژوهش	**Mellor و همکاران (BMJ، ۲۰۱۸)**
افراد	**۲۰۴** نفر، **۳۵ تا ۷۰** ساله (میانگین **۵۵**)، **۱۶۷** نفر زن؛ درد کنار لگن بیشتر از **۳ ماه** با تأیید **MRI**
گروه‌ها	**آموزش و ورزش** (۱۴ جلسه فیزیوتراپی در ۸ هفته)، **یک تزریق کورتون**، یا **صبر کردن**

بعد از ۸ هفته	بهبود کلی	درد (از ۱۰)
آموزش و ورزش	**۷۷٪**	**۱.۵**
تزریق	**۵۹٪**	**۲.۷**
صبر	**۲۹٪**	**۳.۸**

هشت هفته آموزش و ورزش، بهتر از آمپول.

LEAP: یک سال بعد

بعد از ۵۲ هفته	بهبود کلی	درد (از ۱۰)
آموزش و ورزش	۷۹٪	۲.۱
تزریق	۵۷٪	۲.۳
صبر	۵۲٪	۳.۲

نکته‌ی دکتر مکس

بعد از یک سال، **بهبود کلی** با آموزش و ورزش **بیشتر** از تزریق بود؛ ولی **شدت درد** دو گروه **فرق معنی‌داری** نداشت. یعنی تزریق برای **تسکین** کمک می‌کنه، ولی **راه‌حل** نیست.

تزریق تسکین می‌ده؛ ورزش درمان می‌کنه.

سازوکار: فشردگی و بار

مرور **Grimaldi و همکاران** (Sports Medicine، ۲۰۱۵):

	تاندون به **دو چیز** حساسه: **فشردگی** و **بار ناگهانی**
	فشردگی: ران به سمت داخل (پا روی پا، خواب روی پهلو، ایستادن روی یک پا)
	بار کم: تاندون ضعیف‌تر می‌شه
	درمان: **فشردگی کمتر** + **بار تدریجی**
	شروع با **ایزومتریک** (بدون حرکت)، بعد **قدرت** در وضعیت **ایستاده**

فشردگی کم، بار تدریجی.

بخش ۳

برنامه‌ی ۱۲ هفته‌ای

دوز تمرین، فاز ۱ (آموزش و ایزومتریک)، فاز ۲ (قدرت ایستاده)، فاز ۳ (قدرت بیشتر)، فاز ۴ (همیشگی)، برنامه‌ی ۱۰ دقیقه‌ای، نگه‌داری، و روزهای پردرد.

چطور تمرین کنم: مقدار، شدت و پیشرفت

تمرین مثل دارو، **دوز** داره. دوز کم اثری نداره و دوز بیش از حد درد رو شعله‌ور می‌کنه.

اصطلاحات

اصطلاح	یعنی
تکرار	هر بار انجام کامل حرکت
ست	یک دسته تکرار پشت‌سرهم
۳ × ۱۰	۳ ست، هر ست ۱۰ تکرار
استراحت بین ست‌ها	معمولاً ۱ تا ۲ دقیقه
ایزومتریک	نگه داشتن انقباض بدون حرکت

چقدر سنگین؟ قانون «۲ تا ۳ تکرار در ذخیره»

در پایان هر ست، باید حس کنی که فقط ۲ تا ۳ تکرار دیگه با فرم درست می‌تونستی انجام بدی. با مقیاس سختی ۰ تا ۱۰، هدف تمرین‌های قدرتی **۶ تا ۸ از ۱۰** است.

اگه در پایان ست...	یعنی
می‌تونستی ۵ تکرار یا بیشتر دیگه بزنی	خیلی سبکه؛ سخت‌ترش کن
۲ تا ۳ تکرار دیگه می‌تونستی	**درسته**
فرمت به هم ریخت یا نتونستی تموم کنی	خیلی سنگینه؛ سبک‌ترش کن

چند بار در هفته؟

نوع تمرین	دفعات
تمرین قدرتی	**۲ تا ۳ روز در هفته**، با یک روز استراحت بین جلسه‌ها
تحرک و کشش	روزانه
تعادل	۳ روز در هفته یا بیشتر
هوازی (پیاده‌روی، دوچرخه، شنا)	بیشتر روزهای هفته؛ هدف ۱۵۰ دقیقه در هفته

چطور پیشرفت کنم؟

وقتی تمرینی رو **دو جلسه‌ی پشت‌سرهم** با درد سبز و با «۴ تکرار در ذخیره» یا بیشتر انجام دادی، وقت پیشرفته. **فقط یک چیز** رو در هر بار تغییر بده:

1. تکرار بیشتر
2. ست بیشتر

3. مقاومت بیشتر (وزنه، کش محکم‌تر)

4. دامنه‌ی بیشتر

5. سرعت آهسته‌تر در مرحله‌ی برگشت

6. تک‌پا یا تک‌دست

7. پایداری کمتر

ساختار هر جلسه

بخش	زمان	کار
گرم کردن	۵ تا ۱۰ دقیقه	راه رفتن در خونه، دوچرخه‌ی ثابت، حرکت‌های تحرکی
تمرین‌های اصلی	۲۰ تا ۳۰ دقیقه	طبق برنامه
تعادل	۵ دقیقه	طبق برنامه
سرد کردن	۵ دقیقه	کشش و تنفس

نکته‌ی دکتر مکس

بهترین زمان تمرین، زمانیه که **واقعاً انجامش می‌دی**. یک زمان ثابت انتخاب کن و مثل قرار دکتر بهش پایبند باش.

بخش ۴

کتابخونه‌ی تمرین‌ها

هر تمرین این کتاب در این بخش یک صفحه‌ی کامل داره: عکس، وضعیت شروع، مراحل اجرا، عضله‌ی هدف، مقدار، راه ساده‌تر و سخت‌تر، اشتباه‌های رایج و نکته‌های ایمنی.

قانون تمرین: درد حین تمرین تا حدود ۳ از ۱۰ (حداکثر ۵) قابل‌قبوله، به شرطی که تا فردا صبح به حالت قبل برگرده. ران رو از خط وسط بدن رد نکن و کشش باسن و نوار کنار ران انجام نده. با درد بیشتر از ۵، تمرین رو سبک‌تر کن یا عوض کن.

تمرین ۱ | سطح ۱ · آسان | تقویتی

ایزومتریک دور کردن ران با کمربند

شروع

به پشت دراز بکش، زانوها خم یا صاف. یک کمربند یا کش غیرکشسان رو دور ران‌ها، بالای زانوها، ببند (پاها به عرض لگن).

اجرا

1. ران‌ها رو به سمت بیرون، به کمربند فشار بده (پاها تکون نمی‌خورن).
2. با ۳۰ تا ۵۰ درصد توان شروع کن.
3. نفس رو حبس نکن.

عضله‌ی هدف	سرینی میانی و کوچک
چرا این تمرین؟	تمرین شروع درد کنار لگن: فشار دادن پا به بیرون بدون حرکت؛ تاندون رو بار می‌ده بدون اینکه فشرده بشه. در کارآزمایی LEAP بخشی از برنامه بود.
کجا باید حس کنی	کنار لگن و باسن؛ نباید درد تیز کنار لگن ایجاد کنه.
مقدار	۵ بار × ۳۰ تا ۴۵ ثانیه، با ۱ دقیقه استراحت؛ روزانه.
ساده‌ترش کن	فشار کمتر، زمان کوتاه‌تر.
سخت‌ترش کن	ایستاده یا با فشار بیشتر.

اشتباه‌های رایج: حبس کردن نفس؛ قوس دادن کمر؛ فشار خیلی زیاد از روز اول.

تمرین ۲ | سطح ۱۰ آسان | هوازی و کاربردی

برنامه‌ی پیاده‌روی

شروع

کفش راحت با کف نرم و پاشنه‌ی کوتاه. مسیر صاف و ایمن.

اجرا

1. با مدتی شروع کن که درد کم و قابل‌تحمل بمونه (حتی ۵ دقیقه).
2. سرعت طوری باشه که بتونی حرف بزنی ولی آواز خوندن سخت باشه.
3. هر هفته ۱۰ درصد به کل زمان اضافه کن.
4. هدف: ۱۵۰ دقیقه در هفته (مثلاً ۳۰ دقیقه، ۵ روز).

عضله‌ی هدف	قلب و ریه، کل پا
چرا این تمرین؟	پیاده‌روی با قدم‌های کوتاه‌تر و بدون افتادن لگن؛ در شروع روی سطح صاف، نه سربالایی.
مقدار	۲۰ تا ۳۰ دقیقه، بیشتر روزهای هفته؛ از ۱۰ دقیقه شروع کن و هر هفته کمی بیشتر.
ساده‌ترش کن	تقسیم به نوبت‌های ۵ تا ۱۰ دقیقه‌ای.
سخت‌ترش کن	سرعت بیشتر، سربالایی ملایم.

اشتباه‌های رایج: افزایش ناگهانی مسافت؛ کفش نامناسب.

بخش ۵

خانواده، زندگی و داستان‌ها

خانواده، کار، خونه، و داستان مهناز خانم، فاطمه خانم و آقای رضایی.

فصل ۱۰

داستان فاطمه خانم: سه آمپول

فاطمه خانم **۶۱ ساله**؛ **سه بار** تزریق کورتون؛ هر بار چند هفته خوب بود و درد **برمی‌گشت**.

زمان	چی شد
فیزیوتراپیست	آموزش + برنامه‌ی ۸ هفته‌ای مثل LEAP
ماه ۲	درد صندلی و پله **کمتر**
ماه ۶	بدون تزریق؛ پیاده‌روی **۴۰ دقیقه**

«آمپول درد رو خاموش می‌کرد؛ ورزش علتش رو.»

کتاب کامل و ارتقا

این راهنما فقط **یک مسیر** از کتاب کامل **«درد کنار لگن»** رو پوشش می‌ده. اما بیشتر افراد بعد از ۵۰ سالگی **بیش از یک مشکل** دارن، و خیلی وقت‌ها مسیر درمان به جراحی، زندگی روزمره یا نگهداری طولانی‌مدت هم می‌رسه.

کتاب کامل چی داره؟

بخش	عنوان	فصل
۱	درد کنار لگن	۶
۲	شواهد	۴
۳	تمرین	۷
۴	زندگی روزمره	۶
۵	برنامه‌ی ۱۲ هفته‌ای	۸
۶	کتابخونه‌ی تمرین‌ها	همه‌ی ۷۹ تمرین
۷	خانواده، زندگی و داستان‌ها	۶
۸	پرسش‌ها، جدول‌ها و واژه‌نامه	۳

ارتقا با پرداخت مابه‌التفاوت

اگه این راهنما رو خریدی، تا **۳۰ روز** می‌تونی فقط با پرداخت **تفاوت قیمت**، کتاب کامل رو بگیری. کافیه رسید خرید این راهنما رو در دایرکت اینستاگرام dr.max.zeinali@ بفرستی.

منابع علمی

1. Mellor R, Bennell K, Grimaldi A, et al. Education plus exercise versus corticosteroid injection use versus a wait and see approach on global outcome and pain from gluteal tendinopathy: prospective, single blinded, randomised clinical trial. BMJ. 2018;361:k1662. doi:10.1136/bmj.k1662
2. Grimaldi A, Mellor R, Hodges P, Bennell K, Wajswelner H, Vicenzino B. Gluteal Tendinopathy: A Review of Mechanisms, Assessment and Management. Sports Med. 2015;45(8):1107-1119. doi:10.1007/s40279-015-0336-5

تزریق یا ورزش؟

راهنمای تک‌موضوعی دکتر مکس:

- LEAP
- تزریق
- یک سال بعد
- سازوکار
- داستان

بر پایه‌ی پژوهش‌ها و رهنمودهای بالینی معتبر. بخشی از کتابخانه‌ی دکتر مکس.